

Puheista tekoihin!

THL:n ja Soccan Heikki Waris -instituutin yhteisjulkaisu

Puheista tekoihin! Ylisukupolvisten ongelmien ehkäiseminen lastensuojelussa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa

Ymmärrämmekö ylisukupolvisuutta ilmiönä? Tiedämmekö, mikä palvelujärjestelmän toiminnassa estää inhimillisten ja kokonaisvaltaisten palvelujen tarjoamisen? Mitä pitäisi tehdä toisin asiakastyössä, palveluiden johtamisessa sekä lapsi- ja perhepolitiikan ohjauksessa?

Huono-osaisuuden ylisukupolvisuus koskettaa yksittäisiä lapsia ja perheitä, mutta se ei ole vain yksilön ongelma, vaan mitä suurimmassa määrin sosiaalipoliittinen kysymys. Vaikka huono-osaisuus voi siirtyä sukupolvelta toiselle, eivät vanhempien ongelmat automaattisesti määrää lasten myöhempää hyvinvointia. Ylisukupolvisten ketjujen katkaiseminen on mahdollista tuomalla perheiden elämään suojaavia tekijöitä. Tämä velvollisuus on myös palvelujärjestelmällä.

Tässä julkaisussa tarkastellaan lasten, nuorten ja lapsiperheiden kohtaamien vaikeuksien ylisukupolvisuutta sekä asiakkaiden elämässä vaikuttavana ilmiönä että asiakastyön ja laajemman palvelujärjestelmän toimintatavoille asettuvana haasteena. Vastausta etsitään esimerkiksi siihen, miten ylisukupolvisuuden teemat tulevat näkyviin perhe- ja sosiaalipalveluiden käytännöissä ja asiakastyössä. Miten näitä teemoja käsitellään arjen kohtaamisissa asiakastyössä? Miten palveluissa löydetään riittävän laaja-alaisia tai sisällöllisesti vahvoja työskentelytapoja, jotka saavat aikaan todellisia muutoksia asiakkaiden elämässä?

Julkaisussa kootaan yhteen sosiaalityön käytäntötutkimuksen, työyhteisöjen käytännön kokemuksista syntyneen tiedon sekä muun monitieteisen ja jopa kansainvälisen tutkimuksen avaamia näkökulmia ylisukupolvisuuteen palvelujärjestelmän ja asiakastyön haasteena. Artikkelit luovat tietoperustaa vaikuttaville, mahdollisuuksien tasa-arvoa lisääville työskentelytavoille ja palvelujen suunnittelulle lasten, nuorten ja aikuisten palveluissa.

Julkaisun tiedot

Kirsi Nousiainen, Päivi Petrelius ja Laura Yliruka (toim.). Puheista tekoihin! Ylisukupolvisten ongelmien ehkäiseminen lastensuojelussa ja perhe- ja sosiaalipalveluissa.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 20/2016. Helsinki 2016.

<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-677-3>

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

Socca

Pääkaupunkiseudun
sosiaalialan osaamiskeskus

HELSINGIN YLIOPISTO
VALTIOTIEEELINEN TIEDEKUNTA

Puheista tekoihin!

Johdanto teemaan - Ylisukupolvisesta näköalattomuudesta muutokseen - näköalaistavan sosiaalityön tunnustelua

Päivi Petrelius, YTT, kehittämisspäällikkö, Terveiden ja hyvinvoinnin laitos; Kirsi Nousiainen VTT, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto ja Laura Yliruka VTT, kehittämisspäällikkö, Soccan Heikki Waris -instituutti

OSA I: Kokemuksia ylisukupolvisuudesta

Jenny Kaasinen-Wickman: *Syrjäytymisen ylisukupolvisuus - kokemusasiantuntijan ajatuksia*

Auri Bützow, YTM sosiaalityöntekijä, Helsingin kaupunki ja Laura Yliruka, VTT, kehittämisspäällikkö, Soccan Heikki Waris -instituutti:

Sosiaalityöntekijöiden ja kokemusasiantuntijan näkemyksiä ylisukupolvisuudesta

Meeri: *Perheen tarina*

OSA II Keinoja ja lähestymistapoja

Kaisa Pasanen, VTM, kehittäjäsosiaalityöntekijä, Helsingin kaupunki:

Ylisektorinen perhetyö päihdeongelmasta toipumisen ja perheen selviytymisen tukena

Hanna Tulensalo, YTL, kehittäjäsosiaalityöntekijä, Vantaan kaupunki: *Lastensuojelun asiakkaana olevien lasten kertomuksia lapsille tärkeistä asioista*

Jonna Vanhanen, VTM, johtava sosiaalityöntekijä; Outi Jaakkola, YTL, johtava sosiaalityöntekijä; Minna Selänniemi, VTM, sosiaalityöntekijä Helsingin kaupunki ja Erja Saurama professori, VTT, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto: *Miten ylisukupolvista huono-osaisuutta voi jäsentää osana sosiaalityön tiimin työskentelyä?*

Kirsi Nousiainen, VTT, yliopistonlehtori, Helsingin yliopisto:

Ylisukupolvisten ilmiöiden näkyväksi tekeminen, ymmärtäminen ja purkaminen narratiivisella työskentelyllä sosiaalityössä

OSA III Ylisukupolvisuuden tietoperustaa rakentamassa

Tytti Hytti, VTM, sosiaalityöntekijä, Helsingin kaupunki:

Miten ylisukupolvista huono-osaisuutta voidaan tutkia?

Aune Flinck, TtT, dosentti, kehittämisspäällikkö, THL ja Eija Paavilainen TtT, professori, Tampereen yliopisto:

Ylisukupolvisen lasten kaltoinkohtelun ehkäiseminen lasten ja perhepalveluiden haasteena

Salla Ikäheimo, VTM, tutkija, THL: *Lastensuojelun asiakkaiden äitien elämäntilanne rekistereiden valossa*

Teija Karttunen, YTM, johtava sosiaalityöntekijä, Vantaan kaupunki ja sosiaalityön jatko-opiskelija:

Ylisukupolvisuusilmiön moninaisuus päihdeongelmissa

Mirja Satka, YTT, professori, Helsingin yliopisto ja VTT, yliopistonlehtori Kirsi Nousiainen:

Havaintoja sukupolvien välisen huono-osaisuuden katkaisemisesta - katsaus sosiaalityön opiskelijoiden käytäntötutkimusten tuloksiin

Lisäksi julkaisussa on sosiaalityöntekijä Jukka Piitulaisen ja Vantaan anonyymien lastensuojelun

sosiaalityöntekijöiden kirjoittamia runoja.